

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 416/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Kubovičom, Križkova 9, Bratislava, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 11C/170/2014 z 8. decembra 2017, postupu a rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/224/2018 z 27. februára 2019 a postupu a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/337/2020 z 24. februára 2022 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **prijíma** na ďalšie konanie **v časti**, v ktorej sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/224/2018 z 27. februára 2019 a postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/337/2020 z 24. februára 2022.
2. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť **odmieta**.
3. Návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/224/2018 z 27. februára 2019 **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Ďalej navrhuje zrušiť namietané rozhodnutia všeobecných súdov a vrátiť vec podľa uváženia ústavného súdu niektorému z namietaných všeobecných súdov. Ďalej žiada priznať primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania. Návrhom tiež žiada odklad vykonateľnosti namietaných rozsudkov všeobecných súdov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 20. februára 2012 uzatvoril so Všeobecnou úverovou bankou zmluvu o poskytnutí hypotekárneho úveru 40 200 eur (Flexi hypotéky) pre účely splatenia predchádzajúceho úveru. Sťažovateľ sa zaviazal splatiť hypotéku v 192 splátkach po 298,06 eur mesačne v úverovom období 16 rokov. Pre účely zabezpečenia splatenia dlhu bola uzavretá záložná zmluva k 4-izbovému bytu sťažovateľa nachádzajúcemu sa v [REDACTED].

3. Sťažovateľ v roku 2013 porušil povinnosť splácať úver. Podľa jeho tvrdení sa tak stalo v dôsledku pracovných problémov, ktoré viedli k dočasnej platobnej neschopnosti. Banka výzvou z 30. mája 2013 upozornila sťažovateľa, že je so splácaním úveru z úverovej zmluvy v omeškaní viac ako 90 dní. Banka ho zároveň vyzvala na vrátenie celého zostatku úveru 41 702,92 eur do 10 dní. Vo výzve banka uvádza, že predčasnú splatnosť môže podľa zmluvy vykonať, ak sa „dostanete do omeškania s plnením akéhokoľvek svojho záväzku voči veriteľovi zo Zmluvy o úvere“, a že v takomto prípade sa suma úveru s príslušenstvom „stane okamžite splatnou“, pričom banka „má toto právo aj vtedy, keby neskôr bol dôvod vyvolania okamžitej splatnosti dodatočne odstránený“. Banka vo výzve neidentifikovala dlžné splátky a výšku omeškaného dlhu, pre ktorý pristúpila k predčasnej splatnosti. Sťažovateľ tvrdí, že sa snažil s centrom banky pre vymáhanie pohľadávok dlh riešiť. Banka 24. januára 2014 uzatvorila s postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky 44 248,67 eur. Postupník listom z 10. marca 2014 oznámil sťažovateľovi začatie výkonu záložného práva a dobrovoľná dražba bola vyhlásená dražobníkom 15. apríla 2014 s termínom dražby 21. mája 2014 o 10.00 h.

4. Okresný súd uznesením č. k. 40C/117/2014 z 20. mája 2014 nariadil predbežné opatrenie, ktorým uložil postupníkovi, aby sa zdržal výkonu záložného práva k bytu vo vlastníctve sťažovateľa. Sťažovateľ mailom z 21. mája 2014 o 9.46 h oznámil postupníkovi a dražobnej spoločnosti, že súd nariadil predbežné opatrenie s povinnosťou zdržať sa výkonu záložného práva. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. júna 2014 a vykonateľnosť 23. mája 2014. Uznesenie okresného súdu bolo postupníkovi a banke doručené v rovnaký deň, teda 23. mája 2014. Pred samotným vykonaním dražby dražobník oznámil informáciu o predbežnom opatrení. Dražba sa vykonala a licitátor udelil príklep vydražiteľovi. Najnižšie podanie bolo stanovené na 70 950 eur, teda 75 % zo všeobecnej hodnoty bytu stanovenej znaleckým posudkom. Vydražiteľ zložil dražobnú zábezpeku 5 000 eur a byt vydražil za 71 500 eur.

5. Sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 28. mája 2014 domáhal určenia neplatnosti dražby konanej 21. mája 2014 proti postupníkovi [REDACTED] (ďalej aj „postupník“), dražobnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „dražobná spoločnosť“), vydražiteľovi [REDACTED] (ďalej aj „vydražiteľ“) a Všeobecnej úverovej banke (ďalej aj „banka“). Sťažovateľ okrem iného namietal neprimeranosť výkonu záložného práva. Porušenie princípu primeranosti odôvodnil nepomerom medzi dlhom a hodnotou zálohu cca 100 000 eur a tiež obydlím, ktoré vydražený byt preňho a jeho matku v zlom zdravotnom stave predstavuje. Namietal tiež, že proces dražby sa vykonal napriek neprijateľným zmluvným podmienkam v spotrebiteľskej úverovej a záložnej zmluve a že sa pristúpilo k spôsobu výkonu záložného práva v rozpore s dobrými mravmi.

6. Vydražiteľ rovnako ako žalobca inicioval konanie o neplatnosť dobrovoľnej dražby proti sťažovateľovi, postupníkovi a dražobnej spoločnosti. Konanie bolo evidované na tom istom súde

pod sp. zn. 7C/161/2014. Podaním z 2. marca 2015 vzal vydražiteľ žalobu späť, pretože zistil, že sa vedie konanie iniciované sťažovateľom evidované pod sp. zn. 11C/170/2014. Konanie iniciované vydražiteľom bolo právoplatne zastavené 4. septembra 2015.

7. Okresný súd namietaným rozsudkom žalobu v celom rozsahu zamietol a každému zo žalovaných priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Okresný súd namietaný rozsudok odôvodnil tým, že (i) dobrovoľná dražba bola primeraná, pretože výška sťažovateľovho dlhu predstavovala jednu polovicu hodnoty draženej nehnuteľnosti, (ii) výška určená znaleckým posudkom nebola podhodnotená, sťažovateľ relevantným spôsobom znalecký posudok nespochybnil a požadovaná cena sa len nepatrne odlišovala, (iii) sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdenia previazanosti dražobníka a vydražiteľa, (iv) predbežné opatrenie v čase dražby nebolo vykonateľné, preto na dražbu nemalo žiaden vplyv, (v) postúpenie pohľadávky bolo sťažovateľovi preukázané oznámením postupníka, pričom oznámenie o postúpení pohľadávky je dostačujúce, nemusí byť sťažovateľovi predložená aj zmluva o postúpení, (vi) sťažovateľ v konaní o neplatnosť dobrovoľnej dražby nemôže namietat neprijateľnosť zmluvných podmienok v zmluve o úvere alebo v záložnej zmluve, v tomto konaní sa skúmajú už len predpoklady a náležitosti podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“), (vii) sťažovateľ maril dražbu tým, že neumožnil ohodnotenie nehnuteľnosti a aj sprístupnenie nehnuteľnosti pred dražbou, (viii) sťažovateľ napriek deklarovanej snahe neuhradil ani len čiastočne svoj zosplatnený dlh, (ix) možnosť príslušného vnútroštátneho súdu prijať účinný a primeraný prostriedok na zabránenie uplatňovania nekalých podmienok formou predbežného opatrenia bola zachovaná a sťažovateľ uplatnil do 3 mesiacov žalobu o určenie neplatnosti dražby, (x) právo na obydlie nebolo porušené a jeho hodnota bola určená znaleckým posudkom, teda s odbornou starostlivosťou, takto určená hodnota bola východiskom aj pre posúdenie speňažovania majetku sťažovateľa ako dlžníka.

8. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu v znení opravného uznesenia a s jeho dôvodmi sa stotožnil. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia okresného súdu odvolací súd uviedol:

(a) okresný súd po vykonanom dokazovaní nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by mala byť zmluva o postúpení pohľadávky neplatná. Postupník oznámil sťažovateľovi postúpenie pohľadávky listom z 10. marca 2014, prílohou ktorého bola zmluva o postúpení pohľadávky z 24. januára 2014. Odvolacia námietka sťažovateľa týkajúca sa nepreukázania postúpenia pohľadávky sťažovateľovi je tak podľa názoru odvolacieho súdu nedôvodná;

(b) sťažovateľovi bola spolu s oznámením o začatí výkonu záložného práva z 10. marca 2014 a oznámením o upustení od dobrovoľnej dražby zo 14. marca 2014 z dôvodu podľa § 19 ods. 1 písm. b) zákona o dobrovoľných dražbách doručená aj výzva k výkonu záložného práva predajom zálohu na dražbe vykonanej podľa zákona o dobrovoľných dražbách č. k. 2014-3-1D zo 17. marca 2014, z ktorej bol zrejmý predmet dražby, dôvod organizovania dražby, ako aj spôsob výkonu záložného práva. Zároveň poukázal, že upustenie od dražby neznamená upustenie od výkonu záložného práva. Postupník oznámil sťažovateľovi začatie výkonu záložného práva v súlade s § 1511 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“);

(c) vydražiteľ sa dobrovoľnej dražby zúčastnil ako fyzická osoba. Odvolací súd považoval z výpisu obchodného registra dražobnej spoločnosti za preukázané, že vydražiteľ bol spoločníkom dražobnej spoločnosti v období od 14. apríla 2007 do 21. februára 2008, teda nie v období dražby (21. mája 2014). Odvolací súd tiež nepovažoval za preukázané, aby vydražiteľ bol osobou, ktorá je z účasti na dražbe vylúčená, a vyhodnotil námietku sťažovateľa ako nedôvodnú;

(d) zákon o dobrovoľných dražbách neupravuje možnosť súdu v konaní o určenie neplatnosti dražby preskúmať ocenenie nehnuteľností, umožňuje súdu preskúmať len súladnosť postupu subjektov dražby s jeho ustanoveniami. Odvolací súd bol toho názoru, že okresný súd správne ustálil, že dražobník si povinnosť zabezpečiť ohodnotenie dražby znaleckým posudkom splnil a ochrana práv sťažovateľa v súvislosti s ohodnotením nehnuteľnosti bola zachovaná;

(e) odvolací súd dodáva, že skutočnosť, že oznámenie o dražbe nebolo vyvesené na vstupných dverách do bytu, nemožno považovať za konanie v rozpore s ustanovením § 11 ods. 5 zákona o dobrovoľných dražbách a prípadné pochybenie, ktoré by malo mať za následok neplatnosť dražby. Odvolací súd považoval za preukázané, že byt sa nachádza v objekte domu s vchodom označeným orientačným číslom 5, je jeho súčasťou, rovnako ako spoločné priestory a zariadenia domu, ktoré boli spolu s bytom predmetom dražby;

(f) uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia nebolo doručené postupníkovi, nebolo teda vykonateľné a postupník nepoznal obsah tohto rozhodnutia;

(g) navrhovateľ dražby a vydražiteľ sa dohodli inak, a to tak, že vydražiteľ je povinný zaplatiť cenu dosiahnutú vydražením najneskôr do 15. septembra 2014. Vydražiteľ zaplatil cenu dosiahnutú vydražením 66 500 eur 21. júla 2014, pričom zvyšnú časť sumy 5 000 eur zložil ako zábezpeku, keďže zákon o dobrovoľných dražbách umožňoval navrhovateľovi dražby a dražobníkovi dohodnúť sa na zaplatení ceny dosiahnutej vydražením aj inak;

(h) z dôvodu, že priebeh dražby bol osvedčený notárskou zápisnicou, nebolo potrebné vyhotovovať zápisnicu o vykonaní dražby. Z predloženého spisu je zrejmé, že dražobná spoločnosť zaslala notársku zápisnicu o priebehu dražby spolu s potvrdením o zaplatení ceny dosiahnutej vydražením príslušnému katastrálnemu úradu pre účely zápisu vlastníckeho práva vydražiteľa do katastra nehnuteľností. Odvolací súd dodáva, že po uspokojení pohľadávok záložného veriteľa a po zaplatení ceny dosiahnutej vydražením zloženej do notárskej úschovy nedošlo k odovzdaniu predmetu dražby;

(i) na námietky sťažovateľa týkajúce sa nedotknuteľnosti obydlia a postavenia sťažovateľa v konaní ako spotrebiteľa odvolací súd odkazuje na odôvodnenie rozsudku okresného súdu, s ktorými sa stotožnil;

(j) odvolací súd k nevypočutiu navrhovaného svedka [REDAKOVANÉ] uviedol, že uvedený svedok mal byť podľa vyjadrenia sťažovateľa vypočutý v priebehu dražby. Sťažovateľ potrebu výsluchu svedka bližšie nešpecifikoval. Keďže bol priebeh dražby osvedčený notárskou zápisnicou bol by podľa názoru odvolacieho súdu výsluch svedka nadbytočný a nehospodárny.

9. Sťažovateľ proti namietanému rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Podľa ústavnej sťažnosti namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku krajského súdu vo vzťahu k týmto dôvodom žaloby:

(i) absencia relevantného oznámenia o postúpení pohľadávky, (ii) vzájomná prepojenosť

postupníka, dražobnej spoločnosti a vydražiteľa, (iii) podhodnotenie nehnuteľnosti, (iv) vedomosť o súdom uloženom zákaze vykonať dražbu, (v) nezaplatenie ceny dosiahnutej vydražením riadne a včas.

10. Najvyšší súd namietaným rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol a žalovaným priznal náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre odloženie právoplatnosti namietaného rozhodnutia podľa § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu nevydal samostatné rozhodnutie. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP. Bol toho názoru, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP podľa jeho názoru nemožno považovať to, že krajský súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Namietaný rozsudok najvyššieho súdu bol právnomu zástupcovi sťažovateľa doručený 26. apríla 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

11. Podľa sťažovateľa došlo k ústavne neakceptovateľnému prístupu súdov pri riešení týchto otázok:

(i) absencia relevantného oznámenia o postúpení pohľadávky a zmätočnosť pri oznámení o začatí výkonu záložného práva: podľa názoru sťažovateľa bolo oznámenie o postúpení pohľadávky v rozpore s § 526 ods. 1 OZ. Sťažovateľ navyše zdôrazňuje, že išlo o oznámenie postúpenia voči spotrebiteľovi, teda akékoľvek dojednanie medzi postupcom a postupníkom musia byť posudzované podľa toho, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Postúpenie pohľadávky teda podľa jeho názoru nebolo oznámené riadne. Tiež tvrdil, že oznámenie o začatí výkonu záložného práva z 10. marca 2014 mu bolo zo strany postupníka doručené v rovnaký deň ako oznámenie o upustení od dobrovoľnej dražby zo 14. marca 2014 zo strany dražobnej spoločnosti. Postupník teda spísal oznámenie o upustení od dražby štyri dni po oznámení o výkone záložného práva. Ďalej tvrdí, že v tom čase mu nebolo preukázané postúpenie pohľadávky. O zmluve o postúpení pohľadávky sa sťažovateľ dozvedel až v rámci súdneho konania, pričom originál zmluvy o postúpení pohľadávky z 24. januára 2014 mu nikdy predložený nebol. Listom z 10. marca 2014 bol sťažovateľovi oznámený iba výkon záložného práva. Sťažovateľ poukázal na to, že zmluva o úvere a zmluva o zriadení záložného práva obsahujú viaceré neprijateľné podmienky, ktoré sú od počiatku neplatné podľa § 53 ods. 1 OZ;

(ii) vzájomná prepojenosť postupníka, dražobnej spoločnosti a vydražiteľa: podľa názoru sťažovateľa bolo v konaní preukázané, že vydražiteľ bol v minulosti zakladateľom a jediným spoločníkom dražobnej spoločnosti. Následne vydražiteľ previedol svoj obchodný podiel v dražobnej spoločnosti na spoločnosť [REDAKOVANÉ], v ktorej má až do súčasnosti vydražiteľ väčšinový obchodný podiel. Sťažovateľ tiež tvrdí, že pán [REDAKOVANÉ], ktorý v čase dražby bol konateľom dražobnej spoločnosti a v minulosti bol konateľom spoločnosti [REDAKOVANÉ], taktiež bol v minulosti spoločníkom spoločnosti [REDAKOVANÉ], aj postupník. Ďalej sťažovateľ tvrdil, že [REDAKOVANÉ] a pani [REDAKOVANÉ] majú obe adresu bydliska zhodnú s adresou sídla dražobnej spoločnosti. Na adrese dražobnej spoločnosti sídli aj exekútorický úrad vydražiteľa,

pričom podľa vyjadrenia vydražiteľa tento exekútorický úrad v čase dražby zdieľal spoločnú recepciu vrátane spoločnej telefonickej linky údajne zamestnankyne exekútorského úradu vydražiteľa, ktorá vykonáva administratívne činnosti aj pre dražobnú spoločnosť. Podľa názoru sťažovateľa sa dražobná spoločnosť snažila vydražiť nehnuteľnosť v prospech vydražiteľa za čo najnižšiu cenu a v čo najkratšom čase, teda do účinnosti novely zákona o dobrovoľných dražbách č. 106/2014 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 1. júna 2014 (po 11 dňoch od vykonania dražby) a výrazne sprísnila podmienky na vykonanie dražby. Z pohľadu sťažovateľa je neakceptovateľné, aby štátom poverená osoba s ohľadom na citlivosť údajov súvisiacich s exekučnými konaniami zdieľala recepciu a telefonickú linku so súkromnou spoločnosťou. Tiež uviedol, že vydražiteľ a [REDAKOVANÉ] sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, v ktorej sídli dražobná spoločnosť. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti obsiahlo rozpísal vzájomne prepojenie subjektov, ktoré podľa jeho názoru nasvedčujú špekulatívnemu prevodu nehnuteľností a následnej fiktívnej exekúcii;

(iii) podhodnotenie spornej nehnuteľnosti: sťažovateľ podotýka, že s dražobnou spoločnosťou sa snažil dohodnúť na vyhovujúcom termíne na riadne vykonanie obhliadky, následne dražobná spoločnosť postupovala ohodnotením predmetu dražby v neprítomnosti sťažovateľa. Podľa názoru sťažovateľa dražobná spoločnosť sa snažila využiť neprítomnosť sťažovateľa (pracovne odcestovaný v zahraničí) a zadala vypracovanie znaleckého posudku bez poznania skutočného stavu bytu. Podľa názoru sťažovateľa nesprávne ocenenie bytu ma za následok neplatnosť dražby;

(iv) neoznačenie nehnuteľnosti: dražobná spoločnosť neoznačila byt v súlade s § 11 ods. 5 zákona o dobrovoľných dražbách, pretože oznámenie o dražbe bolo vyvesené na zadnom vchode bytového domu spôsobom, aby bolo viditeľné pre čo najmenší počet ľudí. Byt nebol označený vôbec a dražobná spoločnosť nikdy sťažovateľa nepožiadala, aby umožnil predmet dražby riadne označiť. Dražby sa zúčastnili viacerí účastníci, avšak žiaden z nich neučinil ani jediné podanie, preto sa domnieva, že ich účasť na dražbe nebola seriózna s úmyslom byt vydražiť;

(v) vedomosť o nariadení predbežného opatrenia: z notárskej zápisnice vyplýva, že dražobná spoločnosť a vydražiteľ v čase pred konaním dražby mali vedomosť o nariadení predbežného opatrenia. Pred otvorením dražby dražobná spoločnosť o tejto skutočnosti informovala prítomných. Aj napriek nariadenému predbežnému opatreniu dražobná spoločnosť pristúpila k dražbe;

(vi) nezaplatenie ceny dosiahnutej vydražením riadne a včas: podľa názoru sťažovateľa vydražiteľ nezaplatil cenu dosiahnutú vydražením do 15 dní od skončenia dražby, ako bol povinný podľa oznámenia o dražbe. Doplatok ceny dosiahnutej vydražením poukázal vydražiteľ na účet dražobnej spoločnosti až 21. júla 2014. Platba bola odoslaná na iný účet dražobnej spoločnosti, než je uvedená v dohode z 23. mája 2014;

(vii) obsadenie senátu dovolacieho súdu: sťažovateľ namietal zloženie senátu najvyššieho súdu v dovolacom konaní podaním z 13. januára 2021, ktorým upozornil na obsadenie senátu dovolacieho súdu, pričom doterajšieho člena senátu z dôvodu pozastavenia jeho funkcie sudcu nahradila členka senátu, ktorá podľa dostupných informácií predsedala Súdnej rade Slovenskej republiky (ďalej aj „súdna rada“) v čase, keď bol členom súdnej rady aj vydražiteľ. Považoval za potrebné na túto skutočnosť upozorniť z dôvodu potenciálnej zaujatosti k stranám sporu (najmä k vydražiteľovi). Aj napriek uvedenej námietke najvyšší súd rozhodol vo veci sťažovateľa v namietanom zložení.

12. Podľa názoru sťažovateľa s uvedenými námietkami sa všeobecné súdy v ústavnepotrebnnej miere nevysporiadali, pričom namietané okolnosti mali zásadný význam pri posúdení platnosti dražby.

13. Sťažovateľ návrh na odklad vykonateľnosti odôvodnil tým, že sťažovateľovi a jeho matke bezprostredne hrozí vyst'ahovanie z bytu, keďže súčasný vlastník vedie konanie o vypratanie tohto bytu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozsudkom okresného súdu:

14. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti namietanému rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd namietaným rozsudkom. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúvanému rozsudku opodstatňuje uprednostnenie právomoci krajského súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkom okresného súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozsudkom krajského súdu a postupom a rozsudkom najvyššieho súdu:

15. Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že inštitút dobrovoľnej dražby v spotrebiteľských veciach, resp. mimosúdny výkon záložného práva predajom na dražbe, bol predmetom konania pred Súdny dvorom Európskej únie, a to vo vzťahu k otázke, či tento inštitút môže obstať z hľadiska princípov práva Európskej únie v oblasti ochrany spotrebiteľa, keďže záložné právo sa vykoná bez súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok. Celý proces od určenia výšky dlhu až po dražbu vykonajú súkromné osoby. Z rozhodnutia Súdneho dvora vyplýva, že síce výkon zábezpeky, ktorá sa vzťahuje na spotrebiteľské zmluvy o pôžičke, nie je predmetom úpravy práva Únie, a v dôsledku toho sa v súlade s princípom procesnej autonómie uplatní vnútroštátna právna úprava, tá však musí zodpovedať požiadavkám zásady efektivity a zásady ekvivalencie. Z pohľadu zásady efektivity vo vzťahu k smernici 93/13 to znamená, že vnútroštátna procesná úprava nesmie prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práva na riadnu ochranu pred nekalými zmluvnými podmienkami, ktoré uvedená smernica priznáva spotrebiteľom, pričom splnenie tejto podmienky má posúdiť vnútroštátny súd (rozsudok Súdneho dvora z 10. septembra 2014 vo veci C-34/13, Kušionová, ECLI:EU:C:2014:2189).

16. Namietaný rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok najvyššieho súdu žiadnu argumentáciu vo svetle rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-34/13 neobsahujú. Aprobovanie odôvodnenia okresného súdu krajským súdom, podľa ktorého „žalobca už v konaní o neplatnosť dobrovoľnej dražby nemôže namietat' neprijateľnosť zmluvných podmienok v zmluve o úvere alebo v záložnej zmluve, v tomto konaní sa skúmajú už len predpoklady a náležitosti podľa zákona o dobrovoľných dražbách...“, zakladá pochybnosti o správnom právnom posúdení veci z hľadiska uvedených záverov Súdneho dvora vo vzťahu k zásade efektivity. Uvedené platí o to viac, keď v danom

prípade bola neúčinná obrana sťažovateľa prostredníctvom predbežného opatrenia, ktorým bolo uložené postupníkovi, aby sa zdržal výkonu záložného práva k predmetnej nehnuteľnosti. Práve s touto obranou ráta Súdny dvor vo veci C-34/13.

17. Z pohľadu práva Únie je otázný inštitút dobrovoľnej dražby v spotrebiteľských veciach, resp. mimosúdny výkon záložného práva predajom na dražbe aj vo vzťahu k princípu proporcionality. Ide o proporcionálnosť medzi porušenou povinnosťou zo strany sťažovateľa/spotrebiteľa (povinnosť zaplatiť splátku 298,06 eur) a následkom tohto porušenia (splatnosť celého zvyšku úveru 41 702,92 eur s ďalším následkom, ktorým bol predaj bytu sťažovateľa v hodnote cca 100 000 eur).

18. Ústavný súd už v tomto štádiu poznamenáva, že otázka predčasnej splatnosti a jej proporcionality bola predmetom posudzovania Súdnym dvorom, ktorý konštatoval, že „je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť..., či možnosť predajcu alebo dodávateľa rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto **nesplnenie povinnosti dostatočne závažné vo vzťahu k dobe splácania úveru a k jeho výške**, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných v tejto oblasti a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru“ (rozsudok Súdneho dvora zo 14. marca 2013 vo veci C-415/11, ECLI:EU:C:2013:164, bod 73) (zvýraznenie doplnil ústavný súd).

19. Uvedená otázka proporcionality je aktuálne predmetom prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom vo veci C-598/21 «[A. Článok 47 v spojení s článkami 7 a 38 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta EU“), Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica 93/13/EHS o nekalých podmienkach“), Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (ďalej len „Smernica 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách“) ako aj princíp efektivity práva Európskej únie bránia takej právnej úprave, akou je § 53 ods. 9, § 565 Občianskeho zákonníka, podľa ktorých pri predčasnej splatnosti sa nezohľadňuje proporcionality tohto úkonu, najmä závažnosť porušenia povinnosti spotrebiteľov v pomere k výške úveru a dobe jeho splácania?

B. Pre prípad zápornej odpovede na otázku pod A. (nebránia) predkladajúci súd kladie nasledovné otázky:

B.1 Článok 47 v spojení s článkami 7 a 38 Charty EU, Smernica 93/13/EHS o nekalých podmienkach, Smernica 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách ako aj princíp efektivity práva Európskej únie bránia takej judikatúre, ktorá meritórne nezadrží vykonanie záložného práva súkromnou dražbou nehnuteľnosti predstavujúcej obydlie spotrebiteľov prípadne iných osôb a súčasne nezohľadňuje závažnosť porušenia povinnosti spotrebiteľa vo vzťahu k výške úveru a úverovému obdobiu, aj keď existuje iný spôsob uspokojenia pohľadávky poskytovateľa úveru súdnou exekúciou, v rámci ktorej predaj obydlija zaťaženého záložným právom nie je prioritným?

B.2 Má sa článok 3 ods. 1 smernice 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách vykladať tak, že ochrana spotrebiteľa pred nekalými obchodnými praktikami pri úverovaní spotrebiteľov sa vzťahuje aj na akékoľvek spôsoby uspokojovania pohľadávky poskytovateľa úveru vrátane kontraktácie nového úveru dohodnutého na úhradu záväzkov z predchádzajúceho úveru?

B.3 Má sa smernica 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách vykladať tak, že za nekalú obchodnú praktiku sa považuje aj konanie dodávateľa, ktorý poskytuje opakovane úvery spotrebiteľovi, ktorý nie je schopný splácať úvery a to tak, že vzniká z toho reťaz úverov, ktoré dodávateľ spotrebiteľovi reálne nevypláca, ale si ich dodávateľ prijíma na splnenie predchádzajúcich úverov a celkových nákladov na úvery?

B.4 Má sa čl. 2 ods. 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica 2008/48/EHS o spotrebiteľských úveroch“) v spojení s jej desiatym odôvodnením vykladať tak, že nevyklučuje pôsobnosť tejto smernice ani na prípady úveru, ktorý má všetky znaky spotrebiteľského úveru, nebol dohodnutý účel úveru, bez nepatrnej časti celý úver si poskytovateľ úveru vymienil na úhradu predchádzajúcich spotrebiteľských úverov, no na zabezpečenie sa dohodlo záložné právo na nehnuteľnosť?

B.5 Má sa rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-377/14 z 21. apríla 2016 Radlingerová, Radlinger, ECLI:EU:C:2016:283 vykladať tak, že sa vzťahuje aj na zmluvu o poskytnutí úveru spotrebiteľovi, ak sa takouto zmluvou časť poskytnutého úveru určila na úhradu nákladov dodávateľa úveru?» (<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?docid=249462&doclang=SK>)

20. Krajský súd najmenej v časti o primeranosti výkonu záložného práva a v časti o vyrovnaní sa s otázkou dopadu na obydlie odklonil od záverov plynúcich z uvedenej judikatúry Súdneho dvora (rozsudok Súdneho dvora z 10. 9. 2014 vo veci C-34/13, Kušionová, ECLI:EU:C:2014:2189, bod 62, 63, 64).

21. Vo vzťahu k nezohľadneniu predbežného opatrenia o zákaze vykonania dražby pretrvávajú pochybnosti nad vyrovnaním sa s povinnosťou konať s odbornou starostlivosťou na strane dražobníka, a tým aj arbitrárnosťou prístupu krajského súdu k tejto parciálnej otázke. Nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu k tejto otázke (námetka zmätočnosti) mala byť podľa sťažovateľa predmetom dovolania. Súčasťou sťažnostnej argumentácie je ústavneneudržateľné vyrovnanie sa najvyššieho súdu *i.a.* aj s týmto dovolacím dôvodom.

22. Ústavná sťažnosť v tejto časti obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd nezistil dôvody na jej odmietnutie, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti prijal na ďalšie konanie a jej meritórne preskúmanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

III.3. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

23. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

24. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti ďalej domáhal osobitným návrhom podľa § 129 a nasl. zákona o ústavnom súde v bode VII, aby ústavný súd odložil právoplatnosť a vykonateľnosť namietaných rozsudkov z dôvodu, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ktorými je skutočnosť, že vydražený byt je jediným obydľím sťažovateľa a jeho matky. V dôsledku právoplatnosti namietaných rozsudkov bolo zo strany vydražiteľa ako súčasného vlastníka iniciované konanie o vypratanie nehnuteľnosti, čo negatívnym spôsobom zasahuje do práv sťažovateľa na nedotknuteľnosť obydlia. V závere poznamenal, že spolu s matkou sú v zlom zdravotnom stave.

25. Ústavný súd pri posudzovaní návrhov na odklad vykonateľnosti rozhodnutí, ktorými nebola uložená povinnosť (nejde teda o rozsudok na plnenie), vychádza zo skutočnosti, že v týchto prípadoch odklad vykonateľnosti v zásade nemôže zmeniť právne postavenie sťažovateľa, a teda ani nemôže mať účinky sledované takýmto návrhom (I. ÚS 155/2018, I. ÚS 129/2018). Odloženie vykonateľnosti namietaného rozsudku by na postavení sťažovateľa nič nezmenilo. Inak povedané, žiadnemu zo sporových strán by nebolo priznané žiadne oprávnenie ani uložená žiadna povinnosť, preto by bol odklad vykonateľnosti rozsudku krajského súdu bez významu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti nevyhovel (porov. uznesenie č. k. III. ÚS 89/2019 z 5. novembra 2019, ktorým ústavný súd nariadil pre zmenu dočasné opatrenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu